

Zpráva o očekávaném vývoji státních finančních aktiv a pasiv

Očekávaný vývoj státních finančních aktiv a pasiv vymezených rozpočtovými pravidly (tj. § 36 zákona č. 218/2000 Sb.) za léta 2011 až 2012 je souhrnně uveden v následující tabulce.

Tabulka 1 Státní finanční aktiva a pasiva za léta 2011 a 2012 (v mld. Kč)

	Stav k 1.1.2011	Očekávaný stav		Změna za léta 2011 až 2012
		k 31.12.2011	k 31.12.2012	
Prostředky státu na depozitních bankovních účtech SFA	75,6	56,4	74,4	-1,2
v tom : prostředky z výsledků rozpočtového hospodaření minulých let	0,3	0,3	0,3	-
účelové prostředky z půjček přijatých od EIB	1,8	0,5	0,5	-1,3
umořovací účty	35,0	44,2	61,8	+26,8
uspořádací bankovní účty	3,2	2,9	2,7	-0,5
ostatní korunové bankovní účty	6,7	7,3	7,9	+1,2
cizoměnové účty	28,6	1,2	1,2	-27,4
Pohledávky státu vůči zahraničí vč. pohledávek z deblokací	23,1	21,0	21,3	-1,8
v tom : vládní pohledávky vůči zahraničí	14,6	13,8	14,0	-0,6
převzaté pohledávky	7,0	5,5	5,6	-1,4
pohledávky za deblokátory	0,3	0,6	0,6	+0,3
ostatní zahraniční pohledávky	1,2	1,1	1,1	-0,1
Pohledávky státu z DVÚ poskytovaných na vládní úrovni	0,0	0,0	0,0	0
Majetkové účasti státu	82,8	82,5	81,3	-1,5
v tom : účasti u mezinárodních finančních institucí	73,0	73,2	73,2	+0,2
účasti u zahraničních společností převedené z ČKA	0,7	0,7	0,0	-0,7
účasti u tuzemských společností	6,0	5,5	5,5	-0,5
účasti u tuzemských společností převedené z ČKA	3,1	3,1	2,6	-0,5
Tuzemské pohledávky státu	9,6	15,4	14,1	+4,5
v tom : z poskytnutých státních půjček a návratných finančních výpomocí	5,9	5,9	5,9	-
z realizovaných státních záruk	3,7	9,5	8,2	+4,5
Cenné papíry a jiná finanční aktiva státu	109,5	105,7	89,0	-20,5
z toho pohledávka z půjček poskytnutých České exportní bance	1,7	1,7	1,7	-
Státní finanční aktiva celkem	300,6	281,0	280,1	-20,5
Emitované tuzemské státní dluhopisy	1 036,3	1 146,6	1 227,5	+191,2
v tom : státní pokladniční poukázky (vč. SPP v zástavě za repo půjčku)	113,3	153,3	203,3	+90,0
střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	923,0	993,3	1 024,2	+101,2
Zahraniční emise státních dluhopisů	240,3	260,4	279,4	+39,1
Přímé závazky státu vůči zahraničí	67,5	70,5	73,3	+5,8
v tom : půjčky přijaté od Evropské investiční banky	67,2	70,5	73,3	+6,1
ostatní závazky (ve formě směnek)	0,3	0,0	0,0	-0,3
Závazky z titulu nesplaceného upsaného kapitálu	62,6	63,2	63,2	+0,6
Státní finanční pasiva celkem	1 406,7	1 540,7	1 643,4	+236,7
Saldo státních finančních aktiv a pasiv	-1 106,1	-1 259,7	-1 363,3	-257,2

V období let 2011 až 2012 se očekává pokles stavu státních finančních aktiv (SFA) o 20,5 mld. Kč při současném výrazném růstu státních finančních pasiv o 236,7 mld. Kč. Z toho vyplývá, že v bilanci státních finančních aktiv a pasiv (SFAP) by v uvedených letech měl pokračovat trend postupného nárůstu záporného salda, a to až na úroveň 1 363,3 mld. Kč.

Od roku 2008 jsou do vykazovaných stavů SFAP promítnuty některé změny v návaznosti na zavedení účtování a s tím souvisejícím sjednocením metodiky vykazování s účetními pravidly. Tyto úpravy se dotkly především položek vykazovaných v rámci

majetkových účastí, kde je v aktivech uváděn celkový upsaný kapitál a v pasivech jeho nesplacená část.

1. Státní finanční aktiva

Očekávaný mírný pokles stavu prostředků na bankovních účtech státních finančních aktiv vedených u ČNB o 1,2 mld. Kč vyplývá jednak ze standardních příjmových a výdajových operací, jednak z finančního investování dočasně volných prostředků na jaderném účtu a na účtu rezervy pro důchodovou reformu. Objemově nejvýznamnější redukce se přitom předpokládá u prostředků na cizoměnovém účtu dluhové služby (vedeném v EUR) s ohledem na konverzi realizovanou v roce 2011. Tento pokles je téměř kompenzován očekávaným nárůstem stavu na umořovacím účtu, kam je mimo jiné převáděna i část výnosů ze státních dluhopisů určená jako rezerva pro krytí schodku státního rozpočtu.

V průběhu sledovaného období lze očekávat snížení stavu prostředků i na ostatních depozitních účtech SFA (s výjimkou účtu Zvláštní účelové prostředky), z jejichž zůstatků se financují výdaje rozpočtové kapitoly OSFA a část transferů na krytí určených výdajů jiných kapitol státního rozpočtu. V letech 2011 až 2012 jde konkrétně o přímé výdaje na financování nakládání s radioaktivními odpady, řešení mimořádných situací a posílení územně samosprávných celků (ÚSC) a o úhrady restitučních nároků na zemědělském majetku. V rámci transferů do jiných rozpočtových kapitol se jedná především o krytí výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen na restituovaném majetku, výdaje na realizaci reformy veřejné správy a rozvoj ÚSC, jakož i výdaje na pozemkové úpravy a protipovodňová opatření a další programy ve veřejném zájmu.

Obdobný charakter mají též depozita SFA, jejichž prostřednictvím jsou z prostředků získaných z úvěrů od Evropské investiční banky (EIB) kryty některé výdaje na infrastrukturní programy kapitol státního rozpočtu. Očekávaný pokles zůstatku příslušného depozitního účtu SFA na konci roku 2012 vychází z předpokladu, že čerpané úvěrové tranše od EIB budou postupně v průběhu let 2011 a 2012 z převážné části použity k financování příslušných infrastrukturních výdajů jednotlivých rozpočtových kapitol.

V případě účtu Zvláštní účelové prostředky lze naopak očekávat převažující vliv inkasa splátek v celkové výši přesahující 2 mld. Kč, přičemž nejvýznamnější položkou bude příjem z prodeje státního podílu ve společnosti Arcelor Mittal.

Ve státních finančních aktivech představují růstové položky vedle tuzemských pohledávek státu i zahraniční majetkové účasti a pohledávky za deblokátory. Předpokládané zvýšení upsaného kapitálu v rámci zahraničních majetkových účastí státu se týká pouze Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD), a to na základě všeobecného navýšení kapitálu, schváleného Radou guvernérů IBRD v březnu 2011. Na Českou republiku připadá 1 685 kusů nově upsaných akcií, což představuje zvýšení účasti v rozsahu 3,4 mld. Kč. Podíl splatného kapitálu činí 6% z nově upsaných akcií, tedy v případě České republiky cca 200 mil. Kč, splatných do roku 2016. Uvedené navýšení stavu majetkových účastí je z převážné části eliminováno promítnutím kursových rozdílů ve výši 3,2 mld. Kč, které souvisí s vývojem směnného kursu Kč vůči USD a EUR v 1. pololetí roku 2011. Na rozdíl od majetkových účastí státu u mezinárodních finančních institucí předpokládáme u tuzemských společností celkový pokles v rozsahu cca 0,5 mld. Kč, který se týká České exportní banky (ČEB). Tímto snížením majetkové účasti u ČEB je dodatečně realizováno přerozdělení částky 1 050 mil. Kč, o níž byl navýšen základní kapitál společnosti v roce 2010, a která byla nesprávně připsána na majetkový účet Ministerstva financí (státních finančních aktiv). V souladu se stanovami ČEB a výkonem akcionářských práv státu prostřednictvím příslušných ministerstev bude podíl Ministerstva financí snížen o 504 mil. Kč a současně zvýšeny podíly Ministerstva průmyslu a obchodu (o 315 mil. Kč), Ministerstva zemědělství (o 63 mil. Kč) a Ministerstva zahraničních věcí (o 126 mil. Kč). Další pokles této položky státních finančních aktiv o celkem 1,2 mld. Kč se vztahuje k majetkovým účastem převzatým po bývalé České konsolidační agentuře (ČKA). Vedle postupného ukončení likvidací a následných výmazů z obchodního rejstříku některých společností s ručením omezeným se předpokládá i prodej majetkových účastí společnosti Explosia, a.s. a VIPAP Videm Krško d.d. (Slovinsko).

Snížení stavu vládních a ostatních pohledávek státu vůči zahraničí a vůči jejich deblokátorům v úhrnu o cca 1,8 mld. Kč je ovlivněno především debetními kursovými rozdíly vyčíslenými na 1,5 mld. Kč za 1. pololetí 2011. U splátek a odpisů se vycházelo ze skutečností dosažených ke 31.7.2011 a z hodnot rozpočtovaných pro rok 2011 a 2012. Uvažovanými splátkami v celkové výši 0,3 mld. Kč dojde ke snížení pohledávky vůči Iráku (232 mil. Kč), Albánii (39 mil. Kč) a Myanmaru (17 mil. Kč), odpisy se předpokládají u Myanmaru (8 mil. Kč). Významný vliv bude mít ve sledovaném období rovněž připisování smluvních úroků u pohledávek vůči Kubě, Súdánu, Alžírsku, Iránu, Rusku a nástupnickým státům bývalé SFRJ, které by mělo dosáhnout úhrnné výše cca 0,9 mld. Kč. Vykazovaný

nárůst pohledávek za deblokátory je vyjádřením snížení zadluženosti Ruské federace v souladu s mezivládní dohodou o 1,1 mld. Kč a jejím převodem na společnost BMC Agro Industry (990 mil. Kč) při současném odpisu ruskou stranou neuznaných úroků (141 mil. Kč).

U tuzemských pohledávek z poskytnutých státních půjček a návratných finančních výpomocí, jakož i dalších pohledávek státu, které mají finanční dopady do rozpočtových kapitol Všeobecná pokladní správa a Operace státních finančních aktiv, se v období let 2011 až 2012 nepředpokládá výraznější změna stavu. V bilanci je již zohledněno snížení pohledávky o cca 7,8 mld. Kč v návaznosti na ukončení činnosti Zajišťovacího fondu družstevních záložen a s tím související převod veškerého jeho majetku i závazků na Ministerstvo financí dnem 1.1.2011.

U ostatních tuzemských pohledávek státu se očekává poměrně výrazný růst pohledávek z realizovaných státních záruk, které mají v letech 2011 až 2012 stoupnout o 4,5 mld. Kč. Existuje zde vysoké kreditní riziko ve splácení bankovních úvěrů, které čerpala v minulosti státní organizace České dráhy a které k 1.1. 2003 převzala státní organizace Správa železniční dopravní cesty (SŽDC). Realizace státních záruk z prostředků státního rozpočtu včetně ručení vyplývajícího ze zákona č.77/2002 Sb. se má v uvedeném období uskutečnit v rozsahu cca 11,9 mld. Kč, z toho 7,2 mld. Kč připadá na úhradu splatné jistiny a příslušných úroků z emise dluhopisů vydaných SŽDC ve smyslu vládního usnesení č.908 ze dne 10.9.2003. Poměrně významné utlumení růstové tendence těchto nebonitních pohledávek státu je způsobeno předpokládaným prominutím závazků SŽDC v letech 2011 a 2012 v úhrnné výši cca 7,3 mld. Kč.

Cenné papíry a jiná finanční aktiva státu představují zejména krátkodobé likvidní a dočasně volné prostředky na souhrnném účtu státní pokladny. Průběžné zůstatky cenných papírů ve formě pokladničních poukázek ČNB v držbě státu z finančního investování na účtu Řízení likvidity státní pokladny se budou pohybovat v řádu desítek miliard Kč, oproti stavu ke 31.12.2010 se předpokládá jejich pokles na úroveň cca 40 mld. Kč. V letech 2011 až 2012 poroste stav státem držených cenných papírů z titulu finančního investování dočasně volných prostředků jaderného účtu (nárůst o cca 3 mld. Kč) a v menší míře i účtu Rezervy pro důchodovou reformu, kde lze ke konci roku 2012 očekávat zůstatek na úrovni 22,5 mld. Kč. Pohledávka státu z půjček, poskytnutých v roce 2010 České exportní bance, zůstane ve sledovaném období beze změny ve výši 1,7 mld. Kč.

Státní finanční aktiva nezahrnují předpoklad poskytování nových dlouhodobých vývozních úvěrů na vládní úrovni v návaznosti na usnesení vlády č. 1070/2004, které by byly v plné výši financovány ze státního rozpočtu v období let 2011 a 2012.

2. Státní finanční pasiva

Očekávaný růst stavu státních finančních pasiv v letech 2011 až 2012 o 236,7 mld. Kč vychází z kvantifikací rozpočtové kapitoly Státní dluh, a to ze skutečné výše státních finančních pasiv 1 406,7 mld. Kč k 1.1. 2011 (včetně závazků z nesplaceného upsaného kapitálu ve výši 62,6 mld. Kč, které však nejsou vykazovány v rámci státního dluhu), z jejich předpokládaného stavu ve výši 1 540,7 mld. Kč na konci roku 2011 a 1 643,4 mld. Kč na konci roku 2012, přičemž nárůst za uvedené dva roky se týká jak vnitřního dluhu, tak i závazků vůči zahraničí.

U vnitřního státního dluhu, který má za období let 2011 až 2012 vzrůst o 191,2 mld. Kč, se v uvedeném období počítá především s růstem tohoto dluhu ve formě střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů o 101,2 mld. Kč při současném nárůstu dluhu rovněž ve formě státních pokladničních poukázek, a to o 90,0 mld. Kč. Výnosy z emisí vnitřních i zahraničních státních dluhopisů jsou určeny na krytí větší části schodku státního rozpočtu. V kvantifikacích na období let 2011 a 2012 se přitom vychází z předpokládaných schodků státního rozpočtu za rok 2011 ve výši 135,0 mld. Kč a za rok 2012 ve výši 105,0 mld. Kč.

U závazků státu vůči zahraničí se v letech 2011 až 2012 počítá s přírůstkem ve výši 45,5 mld. Kč. Významným zdrojem přírůstku zahraničního dluhu jsou zahraniční emise státních dluhopisů, jejichž objem v oběhu by měl vzrůst o 39,1 mld. Kč, přičemž se předpokládá mírné snížení jejich podílu na celkovém objemu emitovaných státních dluhopisů, a to z 18,8 % na 18,5 %. Další důležitý zdroj růstu závazků státu vůči zahraničí představují úvěry přijaté od Evropské investiční banky, jejichž objem vzroste v uvedeném období o 6,1 mld. Kč. Úvěry jsou určeny na financování různých infrastrukturálních programů a projektů, ve sledovaném období jmenovitě Operačního programu Doprava, programu výstavby vodovodů a kanalizací a financování protipovodňových opatření včetně podpory obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží. Do konce roku 2011 se předpokládá rovněž úhrada směnek vydaných Ministerstvem financí a deponovaných v ČNB pro zahraniční finanční instituce (IBRD) ve výši cca 0,3 mld. Kč.

Předpokládané zvýšení závazků z nesplaceného upsaného kapitálu u zahraničních majetkových účastí státu ve správě Ministerstva financí o celkových 0,6 mld. Kč vyplývá z

navýšení o 3,4 mld. Kč z titulu nově upsaného a nesplaceného kapitálu u Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD) v roce 2011. V důsledku předpokládané splátky v roce 2012 ve výši 100 mil. Kč a zejména zohlednění kursových rozdílů (-2,7 mld. Kč) je nárůst závazků z větší části utlumen.